

Comunicarea Comisiei – Cadru temporar al Uniunii pentru măsurile de ajutor de stat de sprijinire a accesului la finanțare în contextul actualei crize financiare și economice

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2011/C 6/05)

1. Criza financiară și economică, impactul acesteia asupra economiei reale și necesitatea măsurilor temporare

1.1. Criza financiară și economică și impactul acesteia asupra economiei reale

De la începutul crizei financiare și economice mondiale, în toamna anului 2008, Comisia a emis o serie de comunicări ce prevăd orientări detaliate referitoare la criteriile de stabilire a compatibilității sprijinului acordat de statele membre băncilor și societăților nefinanciare cu cerințele articolului 107 alineatul (3) litera (b) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). În special, la 19 ianuarie 2009 a fost adoptată Comunicarea Comisiei – Cadru comunitar temporar pentru măsurile de ajutor de stat de sprijinire a accesului la finanțare în contextul actualei crize financiare și economice ⁽¹⁾ („cadrul temporar”).

Criza financiară și economică a cauzat o încetinire considerabilă a creșterii economiei reale, ceea ce a afectat gospodăriile, întreprinderile și locurile de muncă. Perspectivele de creștere s-au deteriorat rapid, în timp ce atât comerțul, cât și investițiile s-au redus rapid. Băncile au fost nevoite, pe de o parte, să își reducă rata de îndatorare și să absoarbă pierderile și, pe de altă parte, să reevalueze costul riscului, devenind astfel mai reticente în ceea ce privește asumarea riscurilor. Chiar și întreprinderile solvabile au făcut față unor probleme neașteptate în ceea ce privește accesul la finanțare ⁽²⁾.

Scopul cadrului temporar era de a oferi statelor membre posibilitatea de a adopta măsuri de ajutor de stat suplimentare destinate să faciliteze accesul societăților la finanțare și să încurajeze societățile să continue să investească în viitor pe perioada existenței acestor circumstanțe excepționale. Cadrul temporar urmează să expire la 31 decembrie 2010. Prin adoptarea unui cadru unic aplicabil tuturor statelor membre, Comisia a încurajat întreprinderea unei acțiuni coordonate în vederea asigurării transparenței și a unor condiții de concurență echitabile pentru societățile și statele membre pe piața unică.

Cadrul temporar a fost consolidat și modificat în februarie 2009 ⁽³⁾ și modificat din nou în decembrie 2009 ⁽⁴⁾, pentru a se introduce unele modificări tehnice, în special în ceea ce privește ajutorul sub formă de garanții. În octombrie 2009, Comisia a introdus o nouă modificare a cadrului temporar, pentru a permite acordarea în sectoarele agricole a unei valori limitate compatibile a ajutorului de 15 000 EUR ⁽⁵⁾.

1.2. Utilizarea cadrului temporar și necesitatea de a modifica anumite măsuri și de a înlocui cadrul temporar

De la adoptarea cadrului temporar, statele membre au utilizat semnificativ posibilitățile prevăzute de acesta. Din dovezile strânse de Comisie reiese că acest cadru a constituit un instrument suplimentar folositor pentru a asigura fluxuri de creditare pentru societăți în perioada crizei.

Comisia a efectuat o primă evaluare a cadrului temporar în octombrie 2009, pentru a decide dacă este necesară menținerea acestuia după 31 decembrie 2009. La 17 martie 2010 a fost lansat un al doilea chestionar public ce viza impactul cadrului temporar și eficacitatea acestuia în ceea ce privește reactivarea accesului la finanțare.

⁽¹⁾ JO C 16, 22.1.2009, p. 1.

⁽²⁾ A se vedea Comisia Europeană, Afaceri economice și financiare: *Interim Forecast 2010* („Previziuni intermediare pentru 2010”), precum și FMI: *World Economic Outlook* („Perspectivele economice mondiale”), octombrie 2010. A se vedea, de asemenea, BCE: *The Euro Area Bank Lending Survey* („Sondajul privind împrumuturile bancare în zona euro”), octombrie 2010, și BCE: *Survey on the access to finance of SMEs in the Euro area* („Sondajul privind accesul la finanțare al IMM-urilor în zona euro”), martie-septembrie 2010.

⁽³⁾ Comunicarea Comisiei – Cadrul temporar pentru măsurile de ajutor de stat de sprijinire a accesului la finanțare în contextul actualei crize financiare și economice (JO C 83, 7.4.2009, p. 1).

⁽⁴⁾ Comunicarea Comisiei privind modificarea cadrului comunitar temporar pentru măsurile de ajutor de stat de sprijinire a accesului la finanțare în contextul actualei crize financiare și economice (JO C 303, 15.12.2009, p. 6).

⁽⁵⁾ Comunicarea Comisiei privind modificarea cadrului comunitar temporar pentru măsurile de ajutor de stat de sprijinire a accesului la finanțare în contextul actualei crize financiare și economice (JO C 261, 31.10.2009, p. 2).

La luarea deciziei privind eliminarea treptată a măsurilor cuprinse în prezent în cadrul temporar, ar trebui luați în considerare următorii factori: pe de o parte, evoluția situației economice și capacitatea instituțiilor și a piețelor financiare de a furniza fonduri adecvate sectorului corporatist solvabil, iar pe de altă parte, adecvarea cadrului temporar ca instrument de sprijinire a redresării economice pe termen mai lung și efectele acestuia asupra concurenței dintre societăți și dintre statele membre.

Redresarea economiei, care a început lent de la începutul anului 2010, a continuat într-un ritm mai accelerat, într-o oarecare măsură, față de previziunile de la începutul acestui an. Chiar dacă redresarea este în continuare fragilă și inegală în cadrul Uniunii, unele state membre înregistrează o creștere economică modestă, iar altele o creștere mai pronunțată. În plus, în pofida unor elemente de vulnerabilitate, sănătatea sectorului bancar s-a îmbunătățit, în termeni generali, față de situația care se înregistra anul trecut. Activitatea de creditare a sectorului privat pare a înregistra o turnură pozitivă, în acord cu modelele anterioare. Pe măsură ce redresarea economică câștigă teren și aspectele legate de sustenabilitatea fiscală sunt rezolvate, condițiile pieței financiare ar trebui să continue a se îmbunătăți treptat și a oferi sprijin procesului de redresare. Cu toate acestea, nesiguranța continuă să existe cu privire la evoluțiile din anumite segmente de piață sau din anumite țări ⁽⁶⁾. În consecință, evoluția viitoare a finanțării rămâne incertă și persistă riscul ca sistemul bancar să nu fie pregătit să sprijine redresarea când cererile de creditare vor crește dacă băncile nu își vor soluționa în totalitate nevoile în materie de restructurare.

Având în vedere volatilitatea ridicată a piețelor financiare și incertitudinile cu privire la situația economică, circumstanțele de piață justifică prelungirea până la 31 decembrie 2011 a anumitor măsuri prevăzute în prezent de cadrul temporar, destinate să faciliteze accesul societăților la finanțare. Situația este aceeași și în cazul ajutorului temporar acordat pentru fabricarea de produse ecologice, având în vedere că întreprinderile mai întâmpină încă dificultăți în ceea ce privește accesul la finanțare pentru produse mai ecologice din cauza crizei financiare și economice.

Cu toate acestea, punerea la dispoziție, în continuare, a unor măsuri de ajutor în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (b) din TFUE în cazul unor circumstanțe de piață excepționale nu ar trebui să împiedice procesul de retragere a măsurilor de sprijin temporare și excepționale. În ceea ce privește sectorul bancar, Consiliul Afaceri Economice și Financiare, reunit la 2 decembrie 2009, a concluzionat că este necesar să se elaboreze o strategie de retragere progresivă a măsurilor de sprijin, care ar trebui să fie transparentă și coordonată în mod corespunzător între statele membre, pentru a se evita efectele colaterale negative. Prin urmare, Comisia a pus deja în aplicare o primă măsură dintr-un proces de retragere progresivă a măsurilor pentru sectorul bancar, în 2010 ⁽⁷⁾.

În ceea ce privește măsurile din cadrul temporar, nu s-au întreprins încă astfel de acțiuni. Prin urmare, Comisia consideră că o prelungire limitată a anumitor măsuri cuprinse în prezent în cadrul temporar, însoțită de introducerea unor condiții mai stricte privind măsurile a căror aplicare este prelungită, reprezintă un element central al revenirii treptate la normele obișnuite privind ajutoarele de stat, limitând totodată impactul acestora asupra concurenței, în special prin diminuarea reducerilor aplicabile și prin introducerea unor condiții mai stricte pentru întreprinderile mari, comparativ cu cele aplicabile IMM-urilor.

În plus, măsurile privind ajutorul ar trebui să vizeze investițiile care contribuie la o economie viabilă pe termen lung prin furnizarea de sprijin firmelor viabile. Chiar și în perioadele de criză financiară și economică, ar trebui să se realizeze restructurarea necesară a firmelor în dificultate pentru a le oferi baze solide pe termen lung. Este esențial să se procedeze astfel pentru a nu se întârzia restructurarea economică necesară, agravându-se astfel recesiunea și efectele acesteia pe termen lung. Prin urmare, în viitor, societățile care se confruntă cu dificultăți economice nu ar trebui să beneficieze de măsurile prevăzute de cadrul temporar.

⁽⁶⁾ A se vedea, de asemenea, Comisia Europeană, Afaceri Economice și Financiare: Previziuni – toamna anului 2010 (*Autumn Forecast 2010*) (29 noiembrie 2010).

⁽⁷⁾ Începând cu 1 iulie 2010, Comisia a aplicat condiții mai aspre privind compatibilitatea garanțiilor guvernamentale în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (b). A se vedea Documentul de lucru al Direcției Generale Concurență din 30 aprilie 2010: Aplicarea normelor de ajutor de stat la schemele de garanții guvernamentale pentru acoperirea datoriei băncilor emise după 30 iunie 2010.

Prevederea unei valori compatibile limitate a ajutorului a fost introdusă în cadrul temporar ca o măsură extraordinară pentru a oferi statelor membre un instrument suplimentar în perioada cea mai acută a crizei financiare, chiar dacă aceasta nu vizează un obiectiv anume. Este important de indicat faptul că această măsură intră sub incidența articolului 107 alineatul (1) din TFUE deoarece excede pragului de 200 000 EUR per societate indicat în Regulamentul (CE) nr. 1998/2006 al Comisiei din 15 decembrie 2006 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat ajutoarelor *de minimis*⁽⁸⁾ (Regulamentul *de minimis*).

În întreaga perioadă de aplicare a cadrului temporar, această măsură a fost utilizată de majoritatea statelor membre (23 de scheme în 23 de state membre). Cu toate acestea, doar o mică parte a fondurilor alocate de statele membre și aprobate de Comisie în temeiul acestei măsuri au fost efectiv plătite (aproximativ 7 %). În plus, mare parte a ajutorului conferit în temeiul acestei măsuri este concentrat într-un stat membru, Germania (peste 78 % din fondurile alocate), în timp ce state membre ca Italia sau Regatul Unit au cheltuit, respectiv, 8 % și 1,1 % din totalul cheltuielilor efectuate în cadrul acestei măsuri⁽⁹⁾.

Din acestea rezultă, așadar, că, deși este posibil să fi fost utilă ca un instrument pe termen scurt în momentul în care incertitudinile cu privire la situația economică erau la cote maxime, această măsură a dat, de asemenea, naștere unor disparități în cadrul pieței interne. De aceea, Comisia consideră că, în contextul strategiei de retragere progresivă, este necesară întoarcerea la măsuri de ajutor de stat care produc denaturări mai mici și care sunt orientate spre creștere, în special prin solicitarea unei contraprestații din partea beneficiarilor, contraprestații care să vizeze un obiectiv de interes comun anume. În consecință, Comisia consideră că măsura unei valori compatibile limitate a ajutorului nu ar trebui continuată după 31 decembrie 2010. Aceasta se va realiza fără a aduce atingere cererilor introduse înainte de finalul aceluși an, pe baza schemelor aprobate de Comisie, care trebuie să fie procesate după acea dată.

Adaptările temporare ale Orientărilor comunitare privind ajutorul de stat pentru promovarea investițiilor cu capital de risc în întreprinderile mici și mijlocii⁽¹⁰⁾ (Orientările privind capitalul de risc) au transmis un semnal pozitiv statelor membre și participanților pe piață. Din datele disponibile reiese că criza financiară și economică și-a lăsat amprenta pe piețele capitalului de risc și că a crescut limita superioară a deficitului de capital propriu cu care se confruntă IMM-urile. Prin urmare, Comisia consideră că numărul sporit de tranșe de finanțare maxime permise pe IMM pe o perioadă de două-sprezece luni se poate aplica și în alt context decât cel al crizei financiare și economice. Comisia va modifica în consecință Orientările privind capitalul de risc pe baza articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE.

În fine, în ceea ce privește accesul la instrumentele de finanțare a comerțului, din datele disponibile și din informațiile furnizate de statele membre reiese că s-a înregistrat o îmbunătățire lentă a condițiilor de piață; cu toate acestea, societățile consideră în continuare că este dificil să obțină o asigurare din partea unei societăți de asigurare privată în multe sectoare și în multe state membre. Prin urmare, simplificarea procedurilor introduse de cadrul temporar în ceea ce privește Comunicarea privind asigurarea pe termen scurt a creditului la export⁽¹¹⁾ se justifică și în 2011.

Având în vedere faptul că anumite măsuri cuprinse în cadrul temporar au fost deja modificate, iar acum trebuie modificate în continuare pentru a ține seama de situația economică actuală, pentru motive de claritate, este necesar să fie înlocuit cadrul temporar existent cu prezenta comunicare.

⁽⁸⁾ JO L 379, 28.12.2006, p. 5.

⁽⁹⁾ Conform datelor transmise de statele membre ca răspuns la chestionarul Comisiei privind aplicarea Cadrului temporar, consultare publică organizată între 18.3.2010 și 26.4.2010. Portugalia și Slovacia nu au transmis nici un răspuns, iar Franța nu a transmis informații privind această măsură.

⁽¹⁰⁾ JO C 194, 18.8.2006, p. 2.

⁽¹¹⁾ Comunicarea Comisiei adresată statelor membre în temeiul articolului 93 alineatul (1) din Tratatul CE privind aplicarea articolelor 92 și 93 din tratat în cazul asigurării creditelor de export pe termen scurt (JO C 281, 17.9.1997, p. 4).

2. Aplicabilitatea articolului 107 alineatul (3) litera (b)

2.1. Principii generale

În temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (b) din TFUE, Comisia poate declara compatibile cu piața internă ajutoarele care vizează a „remedia perturbări grave ale economiei unui stat membru”. În acest context, Tribunalul de Primă Instanță a decis că perturbările respective trebuie să afecteze întreaga economie a statului membru în cauză, nu numai economia dintr-o regiune sau parte a teritoriului acestuia. În plus, acest lucru este în conformitate cu necesitatea de a interpreta în mod strict orice dispoziție derogatorie, precum articolul 107 alineatul (3) litera (b) din TFUE ⁽¹²⁾.

Această interpretare strictă a fost aplicată în mod constant de Comisie ⁽¹³⁾ în practica sa de luare a deciziilor.

În acest context, Comisia consideră că, pe lângă ajutorul de urgență acordat sistemului financiar, este posibil ca actuala criză mondială să necesite în continuare răspunsuri strategice excepționale. Întrucât toate statele membre sunt afectate de această criză, în moduri și grade diferite, și dat fiind gradul actual de integrare atât a economiilor europene naționale, cât și a piețelor financiare, precum și fragilitatea actuală a acestora, crește riscul unor efecte grave ale unei crize individuale asupra sistemului general. În consecință, ar trebui să fie în continuare posibil ca statele membre să recurgă la articolul 107 alineatul (3) litera (b) din TFUE atunci când acest lucru se justifică în mod corespunzător.

În lumina gravității actualei crize financiare și economice și a impactului său asupra economiei în ansamblu a statelor membre, Comisia consideră că anumite categorii de ajutoare de stat pot fi justificate, pentru o perioadă limitată, pentru a depăși aceste dificultăți, și că aceste ajutoare pot fi declarate compatibile cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (b) din TFUE.

În consecință, statele membre trebuie să demonstreze că măsurile de ajutor de stat notificate Comisiei în temeiul acestui cadru sunt necesare, adecvate și proporționale pentru remedierea unei perturbări grave a economiei statului membru respectiv și că toate condițiile sunt pe deplin respectate.

2.2. Valoarea limitată compatibilă a ajutorului

Comisia va considera un astfel de ajutor de stat compatibil cu piața internă pe baza articolului 107 alineatul (3) litera (b) din TFUE, sub rezerva îndeplinirii, cumulativ, a următoarelor condiții:

- (a) beneficiarul a prezentat o cerere completă cel mai târziu la 31 decembrie 2010 în temeiul unei scheme naționale de ajutor aprobate de Comisie în conformitate cu cadrul temporar și cel mai târziu la 31 martie 2011 pentru întreprinderile care își desfășoară activitatea în sectorul producției primare de produse agricole ⁽¹⁴⁾;
- (b) ajutorul nu depășește o finanțare nerambursabilă în valoare de 500 000 EUR pe întreprindere; toate sumele utilizate sunt brute, și anume înainte de deducerea oricărui impozit sau alte taxe; atunci când ajutorul se acordă sub altă formă decât finanțare nerambursabilă, valoarea ajutorului este echivalentul subvenției brută al ajutorului;
- (c) ajutorul este acordat sub forma unei scheme;

⁽¹²⁾ Cauzele conexe T-132/96 și T-143/96 *Freistaat Sachsen, Volkswagen AG și Volkswagen Sachsen GmbH/Comisia Rec.* 1999, p. II3663, punctul 167.

⁽¹³⁾ Decizia 98/490/CE a Comisiei în Cazul C 47/96 *Crédit Lyonnais* (JO L 221, 8.8.1998, p. 28), punctul 10.1, Decizia 2005/345/CE a Comisiei în Cazul C 28/02 *Bankgesellschaft Berlin* (JO L 116, 4.5.2005, p. 1), punctele 153 și următoarele și Decizia 2008/263/CE a Comisiei în Cazul C 50/06 *BAWAG* (JO L 83, 26.3.2008, p. 7), punctul 166. A se vedea Decizia Comisiei în Cazul NN 70/07 *Northern Rock* (JO C 43, 16.2.2008, p. 1), Decizia Comisiei în Cazul NN 25/08 *Ajutor de salvare pentru Risikoabschirmung WestLB* (JO C 189, 26.7.2008, p. 3) și Decizia Comisiei din 4 iunie 2008 în Cazul C 9/08 *SachsenLB*, nepublicată încă (JO L 104, 24.4.2009, p. 34).

⁽¹⁴⁾ După cum sunt definite la articolul 2 alineatele (2) și (4) din Regulamentul (CE) nr. 1857/2006 al Comisiei din 15 decembrie 2006 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat ajutoarelor de stat pentru întreprinderile mici și mijlocii care își desfășoară activitatea în domeniul producției de produse agricole și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 70/2001 (JO L 358, 16.12.2006, p. 3).

- (d) ajutorul este acordat societăților care nu erau în dificultate ⁽¹⁵⁾ la 1 iulie 2008; acesta se poate acorda societăților care nu erau în dificultate la acea dată, dar au început să se confrunte cu greutăți ulterior, ca urmare a crizei financiare și economice mondiale;
- (e) schema de ajutor nu se aplică societăților care își desfășoară activitatea în sectorul pescuitului;
- (f) ajutorul nu este ajutor pentru export sau ajutor care favorizează produsele interne față de cele importate;
- (g) schema de ajutor poate fi aplicată ca atare întreprinderilor care își desfășoară activitatea în domeniul procesării și comercializării produselor agricole ⁽¹⁶⁾, cu excepția cazului în care ajutorul este condiționat de transferarea sa, în tot sau în parte, către producătorii primari. În cazul în care ajutorul este acordat pentru întreprinderi care își desfășoară activitatea în sectorul producției primare de produse agricole ⁽¹⁷⁾ (fie direct, fie transferat de la întreprinderi care își desfășoară activitatea în domeniul procesării și comercializării produselor agricole), finanțarea nerambursabilă (sau echivalentul brut al acesteia) nu depășește 15 000 EUR pe întreprindere; ajutorul acordat pentru întreprinderi care își desfășoară activitatea în sectorul producției primare de produse agricole nu este stabilit în funcție de prețul sau de cantitatea produselor comercializate; ajutorul pentru întreprinderile care își desfășoară activitatea în domeniul procesării și comercializării produselor agricole nu este stabilit în funcție de prețul sau de cantitatea produselor achiziționate de la producătorii primari sau comercializate de întreprinderea în cauză;
- (h) statul membru obține o declarație de la întreprinderea în cauză, în scris sau în format electronic, cu privire la orice alt ajutor *de minimis* și la orice ajutor acordat în temeiul acestei măsuri primit în exercițiul financiar curent și verifică dacă ajutorul nu duce la creșterea valorii totale a ajutorului primit de întreprindere în perioada 1 ianuarie 2008-31 decembrie 2011 la un nivel care depășește plafonul de 500 000 EUR și, respectiv, de 15 000 EUR, în cazul ajutorului pentru întreprinderi care își desfășoară activitatea în sectorul producției primare de produse agricole;
- (i) ajutorul este acordat până la 31 decembrie 2011 cel târziu;
- (j) schema națională de ajutor care autorizează acordarea ajutorului după 31 decembrie 2010 este notificată de statul membru și autorizată de Comisie în temeiul articolului 108 alineatul (3) din TFUE.

2.3. Ajutor sub formă de garanții

Pentru a încuraja și mai mult accesul la finanțare și pentru a reduce actuala aversiune puternică față de risc a băncilor, garanțiile la împrumuturile subvenționate pentru o perioadă de timp limitată pot reprezenta o soluție adecvată și bine direcționată pentru facilitarea accesului societăților la finanțare.

Comisia va considera aceste ajutoare de stat compatibile cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (b) din TFUE sub rezerva îndeplinirii următoarelor condiții cumulative:

- (a) pentru IMM-uri, statele membre acordă o reducere de până la 15 % a primei anuale care trebuie plătită pentru noile garanții acordate în conformitate cu dispozițiile privind prima de siguranță (*safe-harbour*) cuprinse în anexă;

⁽¹⁵⁾ După cum sunt definite la punctul 2.1 din Comunicarea Comisiei – Liniile directoare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate (JO C 244, 1.10.2004, p. 2).

⁽¹⁶⁾ După cum sunt definite la articolul 2 alineatele (2) și (4) din Regulamentul (CE) nr. 1857/2006.

⁽¹⁷⁾ După cum sunt definite la articolul 2 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1857/2006.

- (b) pentru societățile mari, statele membre pot calcula prima anuală în cazul noilor garanții pe baza dispozițiilor privind prima de siguranță (*safe-harbour*) cuprinse în anexă;
- (c) atunci când elementul de ajutor din schemele de garanții este calculat prin metodologii acceptate deja de Comisie ca urmare a notificării acestora în temeiul unui regulament adoptat de Comisie în domeniul ajutoarelor de stat ⁽¹⁸⁾, statele membre pot acorda, de asemenea, o reducere similară de până la 15 % din prima anuală care se plătește pentru noile garanții pentru IMM-uri;
- (d) valoarea maximă a împrumutului nu depășește costul salarial anual total al beneficiarului (inclusiv contribuțiile sociale, precum și costul cu personalul care lucrează în locațiile societății, dar care este oficial pe statul de plată al unor subcontractanți) pentru 2010. În cazul societăților create la 1 ianuarie 2010 sau după această dată, valoarea maximă a împrumutului nu poate depăși costul salarial anual estimat pentru primii doi ani de activitate; în cazul împrumuturilor pentru investiții, statele membre pot alege să calculeze valoarea maximă a împrumutului pe baza mediei costurilor salariale anuale pentru UE-27 ⁽¹⁹⁾;
- (e) garanțiile se acordă până cel târziu la 31 decembrie 2011;
- (f) garanția nu depășește 80 % din împrumut, pe durata acestuia;
- (g) în cazul IMM-urilor, garanția se poate aplica atât împrumuturilor pentru investiții, cât și împrumuturilor pentru capital de lucru; în cazul societăților mari, garanția se poate aplica doar împrumuturilor pentru investiții;
- (h) reducerea primei de garanție pentru IMM-uri nu poate fi aplicată decât pe o perioadă de cel mult doi ani de la acordarea garanției. Dacă durata împrumutului depășește doi ani, statele membre pot aplica pentru o perioadă suplimentară de opt ani primele de siguranță (*safe-harbour*) cuprinse în anexă, fără reducere; pentru societățile mari, statele membre pot aplica dispozițiile privind prima de siguranță (*safe-harbour*) din anexă pentru o perioadă de cel mult 10 ani;
- (i) societățile în dificultate ⁽²⁰⁾ sunt excluse din domeniul de aplicare a măsurii.

2.4. Ajutor sub formă de subvenționare a ratei dobânzii

Societățile pot întâmpina dificultăți pentru a avea acces la finanțare în circumstanțele actuale ale pieței. Prin urmare, Comisia va accepta să se acorde împrumuturi publice sau private cu o rată a dobânzii cel puțin egală cu rata la vedere a băncii centrale la care se adaugă o primă egală cu diferența dintre rata interbancară medie cu scadența de un an și rata la vedere medie a băncii centrale pe perioada 1 ianuarie 2007-30 iunie 2008, plus prima pe credit de risc corespunzătoare profilului de risc al beneficiarului, astfel cum se stipulează în Comunicarea Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratei de referință și de scont ⁽²¹⁾.

Elementul de ajutor conținut în diferența dintre această rată a dobânzii și rata de referință definită în Comunicarea Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont va fi considerat, temporar, a fi compatibil cu tratatul, pe baza articolului 107 alineatul (3) litera (b) din TFUE, sub rezerva îndeplinirii tuturor condițiilor următoare:

⁽¹⁸⁾ De exemplu, Regulamentul (CE) nr. 800/2008 al Comisiei din 6 august 2008 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața comună în aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat (Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare) (JO L 214, 9.8.2008, p. 3), Regulamentul (CE) nr. 1628/2006 al Comisiei din 24 octombrie 2006 de aplicare a articolelor 87 și 88 din tratat ajutoarelor naționale pentru investițiile regionale (JO L 302, 1.11.2006, p. 29) sau Regulamentul (CE) nr. 1857/2006, cu condiția ca metodologia aprobată să abordeze explicit tipul de garanții și de tranzacții subiacente în cauză.

⁽¹⁹⁾ Sursă: Eurostat. Ultimele informații valabile pentru UE-27 în 2007. Costurile salariale anuale: 3 028 EUR.

⁽²⁰⁾ A se vedea nota de subsol 15.

⁽²¹⁾ JO C 14, 19.1.2008, p. 6.

- (a) această metodă se aplică tuturor contractelor încheiate până la 31 decembrie 2011 cel mai târziu; sub incidența acesteia pot intra împrumuturi de orice durată; ratele dobânzii reduse pot fi aplicate pentru plăți ale dobânzii până la 31 decembrie 2013 ⁽²²⁾; după această dată, împrumuturilor trebuie să li se aplice o rată a dobânzii cel puțin egală cu rata definită în Comunicarea privind rata de referință și de scont;
- (b) în cazul IMM-urilor, ratele dobânzii reduse pot fi aplicate atât împrumuturilor pentru investiții, cât și împrumuturilor pentru capital de lucru; în cazul societăților mari, garanția se poate aplica doar împrumuturilor pentru investiții;
- (c) societățile în dificultate ⁽²³⁾ sunt excluse din domeniul de aplicare al măsurii.

2.5. Ajutor pentru fabricarea de produse ecologice

Din cauza crizei financiare și economice actuale, societățile întâmpină, de asemenea, mai multe dificultăți pentru a avea acces la finanțare în vederea fabricării de produse mai ecologice. Este posibil ca ajutorul sub formă de garanții să nu fie suficient pentru a finanța proiectele costisitoare care vizează sporirea protecției mediului prin adaptarea anticipată la standardele viitoare, care nu au intrat încă în vigoare, sau prin adoptarea de standarde mai stricte decât acestea.

Comisia consideră că realizarea obiectivelor privind mediul ar trebui să rămână o prioritate în ciuda crizei financiare și economice. Fabricarea de produse mai ecologice, inclusiv de produse eficiente din punct de vedere energetic și al utilizării resurselor, este în conformitate cu Strategia Europa 2020, este în interesul Uniunii și este important ca această criză să nu împiedice realizarea acestui obiectiv.

Prin urmare, măsuri suplimentare sub formă de împrumuturi subvenționate ar putea încuraja fabricarea de „produse ecologice”. Cu toate acestea, împrumuturile subvenționate pot conduce la denaturarea gravă a concurenței și acestea ar trebui limitate strict la situații specifice și la investiții cu obiective precise.

Comisia consideră că, pentru o perioadă de timp limitată, statele membre ar trebui să aibă posibilitatea de a acorda ajutoare sub formă de reduceri ale ratei dobânzilor.

Comisia va considera compatibile cu piața internă, pe baza articolului 107 alineatul (3) litera (b) din TFUE, subvențiile la rata dobânzii pentru împrumuturile pentru investiții care îndeplinesc următoarele condiții cumulative:

- (a) ajutorul se referă la împrumuturile pentru investiții destinate finanțării proiectelor constând în fabricarea de noi produse care îmbunătățesc în mod semnificativ protecția mediului ⁽²⁴⁾;
- (b) ajutorul este necesar pentru lansarea unui nou proiect; pentru proiectele existente, ajutorul poate fi acordat în cazul în care devine necesar pentru continuarea proiectului, din cauza noii situații economice;
- (c) ajutorul este acordat numai pentru proiectele constând în fabricarea de produse ce implică adaptarea anticipată la viitoarele standarde ale Uniunii privind produsele sau la depășirea unor astfel de standarde ⁽²⁵⁾ care sporesc nivelul de protecție a mediului și care nu au intrat încă în vigoare sau proiecte ce implică respectarea de standarde mai stricte decât acestea;
- (d) pentru produsele ce implică adaptarea anticipată la viitoarele standarde ale Uniunii în domeniul mediului sau adoptarea de standarde mai stricte decât acestea, investiția începe la 31 decembrie 2011 cel târziu, cu obiectivul de a pune produsul pe piață cu cel puțin doi ani înainte de intrarea în vigoare a standardului;

⁽²²⁾ Statele membre care doresc să folosească această facilitare trebuie să publice online ratele la vedere zilnice și să le pună la dispoziția Comisiei.

⁽²³⁾ A se vedea nota de subsol 15.

⁽²⁴⁾ Astfel cum sunt definite la punctul 70.1 din secțiunea 2.2 (definiții) din Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului (JO C 82, 1.4.2008, p. 1).

⁽²⁵⁾ Viitoarele standarde ale Uniunii privind produsele înseamnă standardele obligatorii ale Uniunii care stabilesc niveluri de atins din punct de vedere ecologic pentru produsele vândute în Uniune, care au fost adoptate, dar care nu sunt încă în vigoare.

- (e) împrumuturile pot acoperi costurile investițiilor în active corporale și necorporale ⁽²⁶⁾, cu excepția împrumuturilor pentru investiții aferente unor capacități de producție de peste 3 % pe piețele produselor ⁽²⁷⁾ atunci când, în cei cinci ani anteriori începerii investiției, rata anuală medie de creștere a consumului aparent pe piața SEE, din punct de vedere valoric, a rămas sub rata anuală medie de creștere a PIB-ului Spațiului Economic European pe aceeași perioadă de referință de cinci ani;
- (f) împrumuturile sunt acordate cel târziu la 31 decembrie 2011;
- (g) pentru calcularea ajutorului, punctul de plecare ar trebui să fie rata individuală a beneficiarului, calculată pe baza metodologiei de la punctul 2.3 din prezenta comunicare. Pe baza acestei metodologii, societatea poate beneficia de o reducere a ratei dobânzii de:
 - 15 % pentru societățile mari;
 - 25 % pentru IMM-uri;
- (h) subvențiile la rata dobânzii se aplică pentru o perioadă de cel mult doi ani de la acordarea împrumutului;
- (i) reducerea ratei dobânzii poate fi aplicată împrumuturilor acordate de stat sau de instituții financiare publice, precum și împrumuturilor acordate de instituții financiare private. Ar trebui asigurată nediscriminarea între entitățile publice și private;
- (j) societățile în dificultate ⁽²⁸⁾ sunt excluse din domeniul de aplicare a măsurii;
- (k) statele membre se asigură că ajutorul nu este transferat direct sau indirect entităților financiare.

2.6. Cumul

Plafoanele ajutoarelor stabilite în temeiul prezentei comunicări se vor aplica indiferent dacă sprijinul pentru proiectul pentru care se acordă asistență este finanțat integral din resurse de stat sau este finanțat parțial de Uniune.

Măsurile de ajutor temporare prevăzute în prezenta comunicare nu pot fi cumulate cu ajutoarele care fac obiectul Regulamentului *de minimis* pentru aceleași costuri eligibile.

Măsurile de ajutor temporare pot fi cumulate cu alte tipuri de ajutor compatibil sau cu alte forme de finanțare din partea Uniunii, cu condiția să fie respectate intensitățile maxime ale ajutorului indicate în orientările sau regulamentele de exceptare pe categorii de ajutoare relevante.

În cazul unei cofinanțări cu fondurile structurale ale Uniunii și alte instrumente de finanțare ale Uniunii, trebuie respectate normele aplicabile.

3. Măsuri de simplificare

3.1. Asigurarea creditului la export pe termen scurt

Comunicarea Comisiei adresată statelor membre în temeiul articolului 93 alineatul (1) din Tratatul CE de aplicare a articolelor 92 și 93 din tratat în cazul asigurării creditelor de export pe termen scurt ⁽²⁹⁾ stipulează că riscurile negociabile nu pot fi acoperite prin asigurări ale creditelor de export cu sprijinul statelor membre. Riscurile negociabile sunt riscuri comerciale și politice aferente debitorilor publici și debitorilor de altă natură, stabiliți în țările enumerate în anexa la respectiva comunicare, cu o perioadă maximă de risc mai mică de doi ani. Riscurile aferente debitorilor stabiliți în statele membre și în alte opt state membre ale Organizației pentru Cooperare Economică și Dezvoltare sunt considerate riscuri negociabile.

Comisia consideră că lipsa capacității de asigurare sau reasigurare, ca urmare a crizei financiare și economice actuale, nu este resimțită în fiecare stat membru, dar nu se poate exclude că, în anumite țări, asigurarea pentru riscurile negociabile ar putea fi temporar indisponibilă.

⁽²⁶⁾ Astfel cum sunt definite la punctul 70 din Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului.

⁽²⁷⁾ Astfel cum sunt definite la punctul 69 din Orientările privind ajutoarele regionale pentru 2007-2013.

⁽²⁸⁾ A se vedea nota de subsol 15.

⁽²⁹⁾ JO C 281, 17.9.1997, p. 4.

Punctul 4.4 din comunicare prevede că: „[...] În astfel de circumstanțe, acele riscuri nenegociabile temporar pot fi asigurate de către o societate de asigurare a creditelor de export publică sau care beneficiază de sprijinul statului pentru riscurile nenegociabile, asigurate pe seama sau cu garanția statului. Acest asigurător ar trebui, în măsura posibilului, să alinieze ratele primelor percepute pentru astfel de riscuri la ratele percepute în alte țări de asigurătorii privați ai creditelor la export pentru acest tip de risc.

Orice stat membru care intenționează să utilizeze această clauză derogatorie trebuie să notifice de îndată Comisiei proiectul său de decizie. Notificarea trebuie să conțină un raport de piață care să demonstreze indisponibilitatea acoperirii riscurilor pe piața asigurărilor private prin furnizarea unor elemente de probă în acest sens provenind de la două mari societăți internaționale renumite de asigurări private a creditelor de export, precum și de la o societate națională de asigurare a creditelor, justificând astfel utilizarea clauzei derogatorii. În plus, notificarea ar trebui să conțină o descriere a condițiilor pe care societatea publică de asigurare a creditului la export sau care beneficiază de sprijinul statului intenționează să le aplice cu privire la astfel de riscuri.

În termen de două luni de la primirea unei astfel de notificări, Comisia va analiza dacă utilizarea clauzei derogatorii este în conformitate cu condițiile menționate anterior și compatibilă cu tratatul.

În cazul în care Comisia constată că sunt îndeplinite condițiile pentru utilizarea clauzei derogatorii, decizia sa privind compatibilitatea se limitează la doi ani de la data deciziei, cu condiția ca circumstanțele de piață care justifică utilizarea clauzei derogatorii să nu se modifice în cursul perioadei respective.

Mai mult, Comisia poate, după consultarea celorlalte state membre, revizui condițiile de utilizare a clauzei derogatorii; de asemenea, poate decide încetarea utilizării acesteia sau înlocuirea sa cu alt sistem adecvat.”

Aceste dispoziții, aplicabile societăților mari și IMM-urilor, constituie un instrument adecvat în situația economică actuală, în cazul în care statele membre consideră că nu este disponibilă acoperirea riscurilor pe piața asigurărilor private pentru anumite riscuri de credit negociabile și/sau pentru anumiți cumpărători ai unei protecții de risc.

În acest context, pentru a accelera procedura pentru statele membre, Comisia consideră că, până la 31 decembrie 2011, statele membre pot demonstra lipsa pieței prin furnizarea unor elemente suficiente de probă cu privire la indisponibilitatea acoperirii riscurilor pe piața asigurărilor private. Utilizarea clauzei derogatorii se va considera în orice caz justificată dacă:

- (a) o societate internațională mare și renumită de asigurare privată a creditelor la export și o societate națională de asigurare a creditelor furnizează elemente de probă cu privire la indisponibilitatea unei astfel de acoperiri; sau
- (b) cel puțin patru exportatori bine stabiliți în statul membru în cauză furnizează elemente de probă cu privire la refuzul asiguratorilor pentru operațiuni specifice.

Comisia, în strânsă cooperare cu statele membre în cauză, va asigura adoptarea rapidă a deciziilor privind aplicarea clauzei derogatorii.

4. Monitorizare și raportare

Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE ⁽³⁰⁾ și Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE ⁽³¹⁾ prevăd că statele membre au obligația de a prezenta Comisiei rapoarte anuale.

Statele membre trebuie să se asigure că păstrează evidențe detaliate privind acordarea ajutoarelor care fac obiectul prezentei comunicări. Aceste evidențe, care trebuie să conțină toate informațiile necesare pentru a se stabili că au fost respectate condițiile necesare, trebuie păstrate timp de 10 ani și furnizate, la cerere, Comisiei.

În plus, statele membre ar trebui să prezinte Comisiei până la data de 15 septembrie 2011 un raport cu privire la măsurile instituite în baza prezentei comunicări.

⁽³⁰⁾ JO L 83, 27.3.1999, p. 1.

⁽³¹⁾ JO L 140, 30.4.2004, p. 1.

Comisia poate solicita informații suplimentare cu privire la ajutorul acordat, pentru a verifica dacă s-au respectat condițiile prevăzute în decizia Comisiei de aprobare a măsurii de ajutor.

5. Dispoziții finale

Prezenta comunicare se aplică de la 1 ianuarie 2011 la 31 decembrie 2011.

Prezenta comunicare se justifică prin actualele probleme financiare cu caracter excepțional și tranzitoriu legate de criza bancară. După consultarea statelor membre, Comisia poate revizui prezenta comunicare înainte de 31 decembrie 2011, pe baza unor considerente importante care țin de politica de concurență sau pe baza unor considerente economice importante. Dacă se va dovedi a fi necesar, Comisia poate, de asemenea, să ofere clarificări suplimentare asupra unor aspecte specifice ale abordării sale.

Prezenta comunicare nu se aplică următoarelor tipuri de ajutor:

- (a) schemelor de ajutor care nu exclud în mod explicit plata ajutoarelor individuale în favoarea unei întreprinderi care face obiectul unui ordin de recuperare în urma unei decizii anterioare a Comisiei privind declararea unui ajutor ca fiind ilegal și incompatibil cu piața internă;
- (b) ajutoarelor *ad hoc* în favoarea unei întreprinderi care face obiectul unui ordin de recuperare în urma unei decizii anterioare a Comisiei privind declararea unui ajutor ca fiind ilegal și incompatibil cu piața internă.

În conformitate cu Comunicarea Comisiei privind stabilirea regulilor aplicabile pentru evaluarea ajutorului de stat ilegal ⁽³²⁾, Comisia va aplica, în ceea ce privește ajutoarele care nu au fost notificate, următoarele:

- (a) prezenta comunicare, în cazul în care ajutorul s-a acordat după 1 ianuarie 2011;
- (b) orientările aplicabile atunci când ajutorul s-a acordat, în toate celelalte cazuri.

⁽³²⁾ JO C 119, 22.5.2002, p. 22.

ANEXĂ

Cadrul temporar pentru primele de siguranță (<i>safe-harbour</i>) în puncte de bază (*)			
Categoría de rating (Standard & Poor's)	Nivelul de constituire a garanției		
	Ridicat	Normal	Redus
AAA	40	40	40
AA + AA AA –	40	40	40
A + A A –	40	55	55
BBB + BBB BBB –	55	80	80
BB + BB	80	200	200
BB – B +	200	380	380
B B –	200	380	630
CCC și inferior	380	630	980

(*) Pentru societățile care nu au o istorie a creditelor sau un rating bazat pe bilanț (precum anumite societăți constituite cu o finalitate specifică sau societățile aflate în faza de demarare), statele membre pot acorda o reducere de până la 15 % pentru prima specifică de siguranță (*safe-harbour*) stabilită la 3,8 % în Comunicarea Comisiei cu privire la aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții ⁽¹⁾. Cu toate acestea, prima nu poate fi niciodată mai mică decât cea care ar fi aplicabilă societății-mamă (societăților-mamă).

⁽¹⁾ JO C 155, 20.6.2008, p. 10.